

ליקויי למידה ותפקוד שלי ושלהם, בחיי היום יום ובמחקר

מס' קורס: 320.4159

שנת לימוד וסמסטר: תשע"פ, 2019-20 שנה ב' סמסטר א'

מרצה: פרופ' שרה רוזנבלום

טלפון ומייל: rosens@research.haifa.ac.il 04- 8240474

חדר:

שיטת הלימוד: הקורס יתקיים בימי ד' בין השעות 12-16 וכולל שני חלקים. החלק הראשון מ 12-14 יכלול למידה של מודלים תיאורטיים וחיבורם לעולם הקליני. החלק השני מ 14-16 משלים את החלק הראשון וממוקד בדרכי הערכה והתערבות. בשני הקורסים תהיה למידה פעילה דהיינו הצגות סטודנטים, התנסויות ודיונים בקבוצה.

באתר המתקשב של הקורס מצויים חומרים מלווים לקורס כולל ספרות ומגוון של כלי אבחון וכן יתקיימו דיונים בין המשתתפים.

דרישות מוקדמות: תואר ראשון בריפוי בעיסוק,

מועד הקורס: ימי ד' בין השעות 12-16.

מטרות הקורס:

- הכרת תיאוריות, מסגרות התייחסות ומודלים מרכזיים לשם הבנה מעמיקה של ליקויי למידה והשילוב האפשרי שלהם עם תיאוריות ומושגים מרכזיים של הריפוי בעיסוק, פיתוח חשיבה ביקורתית אודות תיאוריות ומודלים אלו והתנסות במשמעות שלהם בעולם הקליני.
- רכישת כלים לניתוח מאפייני התפקוד של המתמודדים עם קשיי למידה.
- הכרה של כלי אבחון וגישות התערבות קיימות המתאימות לאוכלוסייה.
- פיתוח מודעות למאפיינים התפקודיים של המטפל, עוצמות וחולשות.

דרישות וחובות הקורס:

1. נוכחות חובה – בשל האופי הדינמי של הקורס תנאי זה הוא הכרחי.

2. בקשת רשות ועריכת ראיון מובנה לאדם המתמודד עם לקות למידה (הורים לילד, נער, בוגר..) בדגש על התפקוד העיסוקי ושביעות רצון מהחיים והעברת שאלון איסוף מידע. **איסוף המידע כולל הראיון יבוצעו החל מהשבוע הראשון של הקורס וממצאיהם ילוו את הסטודנט בתהליכי החשיבה והלמידה לאורך הקורס.**

3. גלישה בפורום הקורס המתקשב, עיון וקריאה, שאילת שאלות והחלפת רעיונות ומידע מהספרות או מכל מקור מידע אחר לשם הבנה של ההקשרים והסביבות של המתמודדים עם לקות למידה מומלץ מאוד להיות ערים למתפרסם בתקשורת הכתובה, ברדיו ובאינטרנט אודות המתמודדים עצמם, חוקים, דיונים, אגודות הורים/סטודנטים למען ועוד.

4. השתתפות בהתנסויות האישיות שייערכו במסגרת הקורס.

לקורס של 4 הנקודות יינתן ציון אחד הכולל את כל ציוני המטלות שלעיל ולהלן .

הערכת הסטודנט, ציון הקורס :

1. הצגה בזוגות של מודל תיאורטי/מסגרת התייחסות/מערכת מושגים בכיתה בנושא מסוים, קישור שלו לעולם הקליני תוך יצירת התנסות חווייתית יצירתית לשומעים %40 מהציון הסופי (הצגה החל מהשבוע הרביעי)
2. הצגה בזוגות של תיאור מקרה בכיתה על בסיס ראיון ושילוב ספרות %50 מהציון (הצגה החל מהשבוע הרביעי)
3. ניתוח התפקוד האישי לאור מודלים, תיאורי מקרה, חיפושים והתנסויות אישיות שהוצגו ובוצעו בכיתה - %10 מהציון (מטלה אישית)

לשם קבלת הציון יוגשו למרצה בסוף הקורס המצגות של המודל התיאורטי/מערכת מושגים ותיאור המקרה, הריאיון המשוכתב ואישור הריאיון חתום על ידי המרואייין וקובץ אישי הכולל את ניתוח התפקוד האישי.
תכנית הקורס*: (* החל מה 20.11.19 השעורים אודות המודל/מערכת המושגים וכן תיאורי המקרה מוצגים על ידי הסטודנטים)

תאריך	נושא
30.10.19	א. אירוע פתיחת שנת הלימודים – אם אכן אזי אין שיעור ב. ליקויי למידה ועוד במרחב - עולם המושגים, מרחב העשייה והצרכים
6.11.019	א. ליקויי למידה ועוד במרחב - עולם המושגים, מרחב העשייה והצרכים ב. מאפייני התפקוד שלי ושללהם - התנסות ודיון
13.11.19	א. OT. רואה אותי והמודל <i>Daily Function Homeostasis (DayFunHome)</i> – המשמעות בקרב המתמודדים עם לקות למידה ב. גורמים מסייעים ומגבילים בלמידה – התנסות ודיון
20.11.19	א מודל התפתחותי הקשרי – <i>Developmental Contextual perspective</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
27.11.19	א. התיאוריה של שליטה קשבית – <i>Attentional Control Theory</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
4.12.19	א. מודל פסיכולוגיה ובריאות חיובית - <i>Positive psychology and health</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
11.12.19	א. מסגרת התייחסות: <i>Do live well</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
18.12.19	א.ב. איתור מוקדם – תיאוריה ומעשה
1.1.20	א. מודל האינטליגנציות המרובות ויצירתיות – <i>Multiple intelligence and creativity</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
8.1.20	א. מודל ההעצמה ומוטיבציה – <i>Empowerment, Flow, Motivation</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
15.1.20	א. מודל לניתוח דינמי של הביצוע - <i>Dynamic Performance Analysis (DPA)</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
22.1.20	א. מודל ההסתגלות העיסוקית – <i>Occupational adaptation</i> ב. הצגה ודיון – תיאור מקרה והערכה של אדם עם לקות למידה
29.1.20	א. משמעותה של התארגנות (Daily organization) התנסויות דיון וסיכום הקורס

- הקורס דינמי, משולב בהתנסויות ודיונים ולאור זאת יתכן שלא יכוסו כל הנושאים הרשומים לעיל .

מקורות מומלצים / חובה לקריאה (מקורות חובה מסומנים בכוכבית)

- *ויינראוב נ. ושות' (2007) ריפוי בעיסוק בקרב אוכלוסייה עם ליקויי למידה לאורך מעגל החיים. נייר עמדה. כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק (3) 135, 16, H131-
*שרפי, כ. ורוזנבלום ש. (2014). לקוויות למידה בקרב בוגרים: יישום מודל הבריאות העולמי (ICF) כמפתח להבנה של צורכי הפרט – מאמר עמדה. מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית, גיליון מיוחד בנושא לקוויות למידה והפרעות קשב: תאוריה, מחקר ומדיניות, כרך כב', 39, 205-220
- Christiansen, C. H. (1999). Defining lives: Occupation as identity: An essay on competence, coherence, and the creation of meaning. *American Journal of Occupational Therapy*, 53(6), 547-558.
- Fuller-Thomson, E., Carroll, S. Z & Yang, W. (2018). Suicide Attempts Among Individuals With Specific Learning Disorders: An Under-recognized Issue. *Journal of Learning Disabilities*, 51(3) 283–292.
- Hammell, K. W. (2004). Dimensions of meaning in the occupations of daily life. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(5), 296-305.
- *Josman, N., & Rosenblum, S. (2018). A metacognitive model for children with atypical brain development. In N. Katz (Ed.), *Cognition, occupation, and participation across the life span: Neuroscience, neurorehabilitation and models for intervention in occupational therapy* (pp. 223–248). Bethesda, MD: AOTA Press
- *Polatajko, H. J. (1992). Naming and framing occupational therapy: a lecture dedicated to the life of Nancy B. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 59(4), 189-199.
- Poulsen, A. A., Rodger, S., & Ziviani, J. M. (2006). Understanding children's motivation from a self-determination theoretical perspective: Implications for practice. *Australian Occupational Therapy Journal*, 53(2), 78-86.
- Rosenbaum, P., & Gorter, J. W. (2012). The 'F-words' in childhood disability: I swear this is how we should think!. *Child: care, health and development*, 38(4), 457-463.
- *Rosenblum S (2017) Towards Daily Function Homeostasis: A Conceptual Health Framework and Keys for Action. *Journal of Family Medicine Disease Prevention* 3, 2, 1-10.
- Snowling, M. J. (2012). Editorial: Seeking a new characterization of learning disorders. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 53(1), 1-2.
- Stoffel, V. G. (2015). Engagement, Exploration, Empowerment. *American Journal of Occupational Therapy*, 69(6), 6906140010p1-6906140010p8.
- Toglia, J. P., Rodger, S. A., & Polatajko, H. J. (2012). Anatomy of cognitive strategies: A therapist's primer for enabling occupational performance. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 79(4), 225-236.
- Yerxa, E. J. (1993). Occupational science: A new source of power for participants in occupational therapy. *Journal of Occupational Science*, 1(1), 3-9.

רשימת מקורות - כללי

- ורד, ע. (2008). מבוגרים לקויי למידה מצליחים במעגל החיים. עבודת גמר מחקרית המוגשת כמילוי חלק מהדרישות לקבלת מוסמך האוניברסיטה. חיפה: אוניברסיטת חיפה, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות ביה"ס לעבודה סוציאלית.
- לוין, מ. (2006). כל ילד חושב אחרת – דרך צלחה ללקויי למידה ולבעלי הפרעות קשב. מושב בן שמן: מודל הוצאה לאור בע"מ. סליגמן, מ.א. פ. (2005). אושר אמיתי, הגשמה עצמית באמצעות פסיכולוגיה חיובית. תל אביב: מודן.
- עינת, ע. (2000). מפתח לדלת נעולה, לפרוץ את מחסום הדיסלקסיה. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- רוזנבלום, ש. וויינראוב, נ. (2007). ליקויי למידה וריפוי בעיסוק בישראל: סקירה של המחקר והעשייה בתחום כפי שבאו לידי ביטוי בפרסומים בכתב העת הישראלי לריפוי בעיסוק IJOT. כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק (3) 16, H137-H158
- רוזנברג, מ. (1996). מיפוי אבחונים לאיתור ליקויי למידה ותפקוד. קרית ביאליק: הוצאת אה.
- Aldous, C. R. (2014). Attending to Feeling: It May Matter More than You Think. *Creative Education*, 2014.
- Allan, C., Campbell, W. N., Guptill, C. A., Stephenson, F. F., & Campbell, K. E. (2006). A conceptual model for interprofessional education: The International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). *Journal of Interprofessional Care*, 20 (3): 235 – 245.

- Bjorklund, D. F. (2000). *Children's thinking. Developmental function and individual differences*, Australia: Wadsworth Thomason learning.
- Blank, R., Barnett, A., Cairney, J., Green, D. Kirby, A., Polatajko, H., Rosenblum, S., Smits-Engelsman, B. Sugden, D., Wilson, P., & Vinçon, S. (In process) . European Academy of Childhood Disability (EACD). International Clinical Practice Guideline on the definition, diagnosis, assessment, intervention and psycho-social aspects of Developmental Coordination Disorder (DCD)
- Cermak, S.A., & Larkin, D. (2002). *Developmental coordination disorder*. Canada: Delmar.
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual review of psychology*, 64, 135-168.
- Dawson, p., & Guare, R. (2004). *Executive skills in children and adolescence*. London; Guilford press.
- Grinblat, N., & Rosenblum, S. (2016). Why are they late? Timing abilities and executive control among students with learning disabilities. *Research in developmental disabilities*, 59(9), 105-114.
- Hale, J. B., & Fiorello, C. A. (2004). *School neuropsychology. A practitioner's handbook*. New York: Guilford [Learning-Disability-Quarterly](#). Win 2004; Vol 27 (1)-special issue devoted to the social-emotional side of learning disabilities. 2005 vol. 28 .
- Levine, M.D., & Reed, M. (2001). *Developmental variation and learning disorders*. Cambridge and Toronto: Educators publishing Services, Inc.
- Lopez, S. J., & Snyder, C. R. (Eds.). (2011). *The Oxford handbook of positive psychology*. Oxford University Press.
- Meltzer, L. (Ed.). (2018). *Executive function in education: From theory to practice*. Guilford Publications.
- Morton, J. (2008). *Understanding developmental disorders: A causal modelling approach*. John Wiley & Sons.
- Pohlman, C. (2008). *Revealing minds: assessing to understand and support struggling learners*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Poulsen, A. A., & Ziviani, J. M. (2004). Can I play too? Physical activity engagement of children with developmental coordination disorders. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(2), 100-107.
- Roffman, A. J. (2002). *Meeting the challenges of learning disabilities in Adulthood*. Baltimore: P.H. Brookes.
- Rosenblum, S. (2015). Do Motor Ability and Handwriting Kinematic Measures Predict Organizational Ability among Children with Developmental Coordination Disorders?, *Human Movement Science*, 43, 201-215.
- Rosenblum, S., & Engel-Yeger, B. (2014). Predicting participation of children with DCD. *Current Developmental Disorders Reports*, 1, 109-117.
- Rosenblum, S., Frisch, C., Deutsh-Castel, T., & Josman, N. (2015). Daily functioning profile of children with attention deficit hyperactive disorder: A pilot study using an ecological assessment. *Neuropsychological rehabilitation*, 25(3), 402-418
- Rosenblum, S. & Yom-Tov, E. (2017). Seeking Web-Based Information About Attention Deficit Hyperactivity Disorder: Where, What, and When. *Journal of Internet Medical Research*, 19,4, E126.
- Salminen, A. L. , Harra, T., & Lautamo T. (2006). Conducting case study research in occupational therapy. *Australian Occupational Therapy Journal*, 53, 3–8.
- Sharfi, K., & Rosenblum, S. (2014). Activity and participation characteristics of adults with learning disabilities – A review. *PloS one* 9 (9), e106657.
- Sharfi, K., & Rosenblum, S. (2015). Sensory Modulation and Sleep Quality among Adults with Learning Disabilities: A Quasi-Experimental Case-Control Design Study. *PloS one*, 10(2), e0115518.
- Toglia, J.P. (2011). The dynamic interactional model to cognitive rehabilitation. In N. Katz (Ed.). *Cognition, Occupation and Participation Across Life Span*. (pp161-201).Bethesda MD: ATOA press.
- Ziviani, J., Poulsen, A., & Cuskelly, M. (Eds.). (2012). *The art and science of motivation: A therapist's guide to working with children*. Jessica Kingsley Publishers.

*באתר הקורס ניתן למצוא טבלה המפרשת את מגוון כליי האבחון שפותחו במסגרת המעבדה לתפקוד אנושי מורכב והשתתפות, כולל מקורות של כליים שפורסמו.

Developmental Contextual perspective

Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental psychology*, 22(6), 723.

Lerner, R.M. (1991). Changing Organism Context Relations as the Basic Process of Development: A Developmental Contextual Perspective. In: *Developmental Psychology*. American Psychological Association. (pp. 27-32)

Levine, D. M. & Reed, M. (2001). Predispositions, complications and mechanisms. *Developmental variation and learning disorder* (2 ed). Cambridge and Toronto: Educators publication service, Inc. (P.469-521).

הנחיה: להתחיל מהמודל של Lerner ולפרט אילו מרכיבים של המשפחה חשוב לקחת בחשבון על פי המאמר של Bronfenbrenner. להוסיף רכיבים מהפרק של Levine & Reed.

Attentional Control Theory

Coombes, S. A., Higgins, T., Gamble, K. M., Cauraugh, J. H., & Janelle, C. M. (2009). Attentional control theory: Anxiety, emotion, and motor planning. *Journal of Anxiety Disorders*, 23(8), 1072-1079.

Derakshan, N., & Eysenck, M. W. (2009). Anxiety, processing efficiency, and cognitive performance: New developments from attentional control theory. *European Psychologist*, 14(2), 168-176.

Edwards, E. J., Edwards, M. S., & Lyvers, M. (2015). Cognitive trait anxiety, situational stress, and mental effort predict shifting efficiency: Implications for attentional control theory. *Emotion*, 15(3), 350.

Eysenck, M. W., & Derakshan, N. (2011). New perspectives in attentional control theory. *Personality and Individual Differences*, 50(7), 955-960.

Positive psychology and health

Fredrickson, B. L. (2003). The value of positive emotions: The emerging science of positive psychology is coming to understand why it's good to feel good. *American scientist*, 91(4), 330-335.

Gable, S. L., & Haidt, J. (2005). What (and why) is positive psychology?. *Review of general psychology*, 9(2), 103.

Lee D. A., Steen, T. A., & Seligman, M. E. (2005). Positive psychology in clinical practice. *Annu. Rev. Clin. Psychol.*, 1, 629-651.

Lopez, S. J., & Snyder, C. R. (Eds.). (2011). *The Oxford handbook of positive psychology*. Oxford University Press.

Seligman, M. E. (2008). Positive health. *Applied psychology*, 57, 3-18.

Wong, P. T. (2011). Positive psychology 2.0: Towards a balanced interactive model of the good life. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 52(2), 69.

Do Live well

Moll, S. E., Gewurtz, R. E., Krupa, T. M., Law, M. C., Lariviere, N., & Levasseur, M. (2015). "Do-Live-Well": A Canadian framework for promoting occupation, health, and well-being: «Vivez-Bien-Votre Vie»: un cadre de référence canadien pour promouvoir l'occupation, la santé et le bien-être. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 82(1), 9-23.

<http://dolivewell.ca/#sthash.pSMNWI8t.dpbs>

הנחיה: להתחיל מתיאור מסגרת התייחסות על פי המושגים המתוארים במאמר ולהציג מידע נוסף כולל דוגמאות לכלי הערכה של המושגים השונים – שמופיעים באתר שלעיל כולל עיון ברשימת מקורות שמובאים שם תוך חשיבה על יישום אפשרי עתידי ל LD

Multiple intelligence and creativity

- Almeida, L. S., Prieto, M. D., Ferreira, A. I., Bermejo, M. R., Ferrando, M., & Ferrándiz, C. (2010). Intelligence assessment: Gardner multiple intelligence theory as an alternative. *Learning and Individual Differences*, 20(3), 225-230.
- Beam, A. P. (2009). Standards-based differentiation: Identifying the concept of multiple intelligence for use with students with disabilities. *TEACHING Exceptional Children Plus*, 5(4) Article 1. Retrieved [date] from <http://escholarship.bc.edu/education/tecplus/vol5/iss4/art1>
- Stanford, P. (2003). Multiple intelligence for every classroom. *Intervention in School and clinic*, 39(2), 80-85.
- Waterhouse, L. (2006). Multiple intelligences, the Mozart effect, and emotional intelligence: A critical review. *Educational Psychologist*, 41(4), 207-225. Gardner in his book "Frames of Mind", published in 1983
- Zabelina, D. L., & Robinson, M. D. (2010). Creativity as flexible cognitive control. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 4(3), 136.
- הנחיה: להתחיל בהצגת המודל של אינטלגנציות מרובות, לחבר למושג של יצירתיות, ליכולת שליטה קוגניטיבית וחשיבה יצירתית

Empowerment flow and motivation

- Cattaneo, L. B., & Chapman, A. R. (2010). The process of empowerment: a model for use in research and practice. *American Psychologist*, 65(7), 646.
- Lepper, M. R., & Greene, D. (Eds.). (2015). *The hidden costs of reward: New perspectives on the psychology of human motivation*. Psychology Press.
- Pintrich, P. R. (2003). A motivational science perspective on the role of student motivation in learning and teaching contexts. *Journal of educational Psychology*, 95(4).
- Poulsen, A. A., Rodger, S., & Ziviani, J. M. (2006). Understanding children's motivation from a self-determination theoretical perspective: Implications for practice. *Australian Occupational Therapy Journal*, 53(2), 78-86.
- Rheinberg, F., & Engeser, S. (2018). Intrinsic motivation and flow. In *Motivation and action* (pp. 579-622). Springer, Cham.
- Ziviani, J., Poulsen, A., & Cuskelly, M. (Eds.). (2012). *The art and science of motivation: A therapist's guide to working with children*. Jessica Kingsley Publishers.

Dynamic Performance Analysis (DPA)

- Martini, R., Mandich, A., & Green, D. (2014). Implementing a modified cognitive orientation to daily occupational performance approach for use in a group format. *British Journal of Occupational Therapy*, 77(4), 214-219.
- *Polatajko, H. J., Mandich, A., & Martini, R. (2000). Dynamic performance analysis: A framework for understanding occupational performance. *American Journal of Occupational Therapy*, 54(1), 65-72.
- Rodger, S., Springfield, E., & Polatajko, H. J. (2007). Cognitive orientation for daily occupational performance approach for children with Asperger's syndrome: A case report. *Physical & occupational therapy in pediatrics*, 27(4), 7-22.

Occupational adaptation

- Schkade, J. K., & Schultz, S. (1992). Occupational adaptation: Toward a holistic approach for contemporary practice, part 1. *American Journal of Occupational Therapy*, 46(9), 829-837.
- Schultz, S., & Schkade, J. K. (1992). Occupational adaptation: Toward a holistic approach for contemporary practice, part 2. *American Journal of Occupational Therapy*, 46(10), 917-925
- Schkade, J. K., & McClung, M. (2001). *Occupational adaptation in practice: Concepts and cases*. Slack Incorporated.
- Bouteloup, Z., & Beltran, R. (2007). Application of the occupational adaptation framework in child and adolescent occupational therapy practice. A case study. *Australian Occupational Therapy Journal*, 54(3), 228-238.
- Grajo, L. C. & Boisselle, A. K. (Ed.) (2019) [Adaptation through occupation: multidimensional perspectives](#) NJ, USA : SLACK Incorporated . (RM735 .A624 2019)